

Briselē, 2023. gada 30. jūnijā
(OR. en)

11149/23

ECOFIN 674
UEM 208
SOC 500
EMPL 351
COMPET 695
ENV 774
EDUC 287
RECH 319
ENER 410
JAI 920
GENDER 150
ANTIDISCRIM 144
JEUN 188
SAN 425

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
lepr. dok. Nr.:	9845/1/23 REV 1
K-jas dok. Nr.:	COM(2023) 619 final
Temats:	PADOMES IETEIKUMS par Nīderlandes 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Nīderlandes 2023. gada stabilitātes programmu

Pielikumā ir pievienots minētais Padomes ieteikuma projekts, kas apspriests Padomē un Eiropadomē, pamatojoties uz Komisijas ieteikumu COM(2023) 619 final.

PADOMES IETEIKUMS

(... gada ...)

**par Nīderlandes 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu
par Nīderlandes 2023. gada stabilitātes programmu**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241³, ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms ("mehānisms"), stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas pusgada prioritātēm mehānisms sekmē ekonomikas un iekļaujošu atveseļošanu un ilgtspējīgu un izaugsmi veicinošu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši reformas un investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju Savienībā un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāko īstenošanu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktu 2022. gada 30. jūnijā tika atjaunināta katrai dalībvalstij paredzētā maksimālā finanšu iemaksa no mehānisma.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

- (2) Komisija 2022. gada 22. novembrī pieņēma 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2023. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Eiropadome 2023. gada 23. martā apstiprināja 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā izvirzītās prioritātes, kuras ir vērstas uz konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2022. gada 22. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī 2023. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā norādīja Nīderlandi kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī atzinumu par Nīderlandes 2023. gada budžeta plāna projektu. Komisija pieņēma arī ieteikumu Padomes ieteikumam par eurozonas ekonomikas politiku un priekšlikumu attiecībā uz 2023. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ⁴ ("2023. gada ieteikums par eurozonu") Padome pieņēma 2023. gada 16. maijā un Vienoto nodarbinātības ziņojumu – 2023. gada 13. martā.
- (3) Lai gan Savienības valstu tautsaimniecības demonstrē ievērojamu noturību, ģeopolitiskajam kontekstam joprojām ir negatīva ietekme. Tā kā Savienība nelokāmi solidarizējas ar Ukrainu, Savienības ekonomikas un sociālās politikas programma ir vērsta uz to, lai īstermiņā mazinātu enerģētikas krīzes negatīvo ietekmi gan uz mazaizsargātām māsjsaimniecībām, gan uzņēmumiem un lai turpinātu centienus īstenot zaļo un digitālo pārkārtošanos, atbalstītu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, aizsargātu makroekonomikas stabilitāti un palielinātu noturību vidējā termiņā. Tajā liela uzmanība ir pievērsta arī Savienības konkurētspējas un produktivitātes palielināšanai.

⁴ Padomes Ieteikums (2023. gada 16. maijs) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C 180, 23.5.2023., 1. lpp.).

- (4) Komisija 2023. gada 1. februārī nāca klajā ar paziņojumu "Zaļā kursa industriālais plāns neto nulles emisiju laikmetam" ("Zaļā kursa industriālais plāns"). Zaļā kursa industriālā plāna mērķis ir uzlabot Savienības neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju un atbalstīt ātru pārkārtošanos uz klimatneitralitāti. Tas papildina Eiropas zaļā kursa un *REPowerEU* ietvaros īstenotos centienus. Tā mērķis ir arī veicināt labvēlīgākus apstākļus tādu neto nulles emisiju tehnoloģiju un produktu Savienības ražošanas jaudas izvēršanai, kas vajadzīgi Savienības vērienīgo klimatisko mērķrādītāju sasniegšanai, un nodrošināt piekļuvi attiecīgām kritiski svarīgām izejvielām, tostarp, diversificējot piegādes avotus, pienācīgi izmantojot ģeoloģiskos resursus dalībvalstīs un maksimāli palielinot izejvielu reciklēšanu. Zaļā kursa industriālā plāna pamatā ir četri pīlāri: prognozējama un vienkāršota normatīvā vide, ātrāka piekļuve finansējumam, prasmju pilnveidošana un atvērta tirdzniecība noturīgām piegādes ķēdēm. Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā ar papildu paziņojumu "ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada", kas strukturēts atbilstoši deviņiem savstarpēji pastiprinošiem virzītājspēkiem ar mērķi strādāt, lai panāktu izaugsmi veicinošu tiesisko regulējumu. Paziņojumā ir noteiktas politikas prioritātes, kuru mērķis ir aktīvi nodrošināt strukturālus uzlabojumus, mērķtiecīgas investīcijas un regulatīvus pasākumus Savienības un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspējai. Turpmāk sniegtie ieteikumi palīdz īstenot minētās prioritātes.

- (5) 2023. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās atbilstoši mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo ar šiem plāniem ir paredzēts izpildīt visus iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētos attiecīgos ieteikumus vai arī to būtisku daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020. un 2022. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.
- (6) 2023. gada 27. februārī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/435⁵ ("*REPowerEU* regula") mērķis ir ātri izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilās degvielas importa. Tas veicinās enerģētisko drošību un Savienības energoapgādes dažādošanu, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. *REPowerEU* regula sniedz iespēju dalībvalstīm savos nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos pievienot jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus. Minētās reformas un investīcijas arī palīdzēs uzlabot Savienības neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju, kā izklāstīts Zaļā kursa industriālajā plānā, un īstenot konkrētām valstīm saistībā ar enerģiju adresētos ieteikumus, kas dalībvalstīm sniegti 2022. gadā un attiecīgā gadījumā 2023. gadā. Ar *REPowerEU* regulu tiek ieviesta jauna neatmaksājama finansiālā atbalsta kategorija, kas darīta pieejama dalībvalstīm, lai tiktu finansētas jaunas ar enerģētiku saistītas reformas un investīcijas saskaņā ar to atveseļošanas un noturības plāniem.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp.).

(7) Komisija 2023. gada 8. martā pieņēma paziņojumu, kurā sniegta fiskālās politikas norādes 2024. gadam ("2023. gada 8. marta paziņojums"). Tā mērķis ir atbalstīt dalībvalstis stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanā un tādējādi stiprināt politikas koordināciju. Komisija atgādināja, ka Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula 2023. gada beigās tiks deaktivēta. Komisija aicināja panākt, lai fiskālā politika 2023.–2024. gadā nodrošinātu parāda atmaksājamību vidējā termiņā un ilgtspējīgā veidā veicinātu potenciālu izaugsmi, un aicināja dalībvalstis savās 2023. gada stabilitātes un konverģences programmās izklāstīt, kā to fiskālie plāni nodrošinās Līgumā noteiktās atsaucēs vērtības 3 % no iekšzemes kopprodukta (IKP) ievērošanu un ticamu un nepārtrauktu parāda samazināšanu vai parāda saglabāšanu piesardzīgā līmenī vidējā termiņā. Komisija arī aicināja dalībvalstis pakāpeniski atteikties no valsts fiskālajiem pasākumiem, kas tika ieviesti, lai aizsargātu mājsaimniecības un uzņēmumus no enerģijas cenu satricinājuma, sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem. Tā norādīja, ka gadījumā, ja, atkārtoties ar enerģijas cenām saistītajam spiedienam, būtu nepieciešams pagarināt atbalsta pasākumu darbības laiku, šādiem dalībvalstu pasākumiem vajadzētu būt mērķorientētākiem, atbalstot tieši neaizsargātās mājsaimniecības un uzņēmumus. Komisija norādīja, ka fiskālie ieteikumi būtu izsakāmi skaitļos un diferencējami. Turklāt, kā ierosināts Komisijas 2022. gada 9. novembra paziņojumā par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm, fiskālie ieteikumi tiktu formulēti, pamatojoties uz neto primārajiem izdevumiem. Komisija ieteica visām dalībvalstīm turpināt aizsargāt valsts finansētās investīcijas un nodrošināt mehānisma un citu Savienības fondu efektīvu izmantošanu, jo īpaši, ņemot vērā zaļās un digitālās pārkārtošanās un noturības mērķus. Komisija norādīja, ka ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu un ievērojot spēkā esošās tiesību normas.

- (8) Komisija 2023. gada 26. aprīlī nāca klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem Savienības ekonomikas pārvaldības noteikumu visaptverošas reformas īstenošanai. To galvenais mērķis ir uzlabot valsts parāda atmaksājamību un ar reformu un investīciju palīdzību veicināt ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi visās dalībvalstīs. Komisijas priekšlikumu mērķis ir uzlabot valstu līdzatbildību, vienkāršot sistēmu un virzīties uz lielāku vidēja termiņa mērķi apvienojumā ar efektīvu un saskaņotāku izpildi. Saskaņā ar Padomes 2023. gada 14. marta secinājumiem par ievirzēm ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformai mērķis ir 2023. gadā pabeigt leģislatīvo darbu.
- (9) Nīderlande savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2022. gada 8. jūlijā. Ievērojot Regulas (ES) 2021/241 19. pantu, Komisija novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu saskaņā ar minētās regulas V pielikumā izklāstītajām novērtēšanas vadlīnijām. Padome 2022. gada 4. oktobrī pieņēma Īstenošanas lēmumu par Nīderlandes atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu ⁶. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu, kurā konstatēts, ka Nīderlande ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

⁶ ST 12275/22 INIT; ST 12275/22 ADD 1.

- (10) Nīderlande 2023. gada 28. aprīlī iesniedza savu 2023. gada valsts reformu programmu un savu 2023. gada stabilitātes programmu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 4. panta 1. punktu. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 27. pantu 2023. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Nīderlandes pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.
- (11) Komisija 2023. gada ziņojumu par Nīderlandi publicēja 2023. gada 24. maijā. Tajā tika izvērtēts, kā Nīderlande ir īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2022. gadam, un kā Nīderlande īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz minēto analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjaudājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjaudājumi. Tajā bija arī novērtēts Nīderlandes progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

- (12) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļinātu pārskatu par Nīderlandi un tā rezultātus publicēja 2023. gada 24. maijā. Komisija secināja, ka Nīderlande saskaras ar makroekonomisko nelīdzsvarotību. Neraugoties uz dažām samazinājuma pazīmēm, joprojām pastāv neaizsargātība, kas saistīta ar augstu privātā sektora parāda līmeni un lielu tekošā konta pārpalikumu, kam ir pārrobežu ietekme. Kaut arī dati nesen tika pārskatīti, tekošā konta pārpalikums un privātā sektora parāds pēc starptautiskajiem standartiem ir liels, kā arī pārsniedz ekonomikas pamatrādītājus. Liels tekošā konta pārpalikums 2022. gadā samazinājās, jo pasliktinājās tirdzniecības nosacījumi, palielinoties tekošajam kontam nemainīgās cenās un palielinoties primāro ienākumu deficītam. Uzlabojoties tirdzniecības noteikumiem, paredzams, ka pārpalikums 2023. gadā ievērojami palielināsies un 2024. gadā stabilizēsies. Ir panākts ierobežots progress politikā, taču ir jādara vairāk, lai samazinātu šķēršļus investīcijām. Nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību parāds joprojām ir augsts; pēdējais minētais rada lielākas bažas, jo tas padara mājsaimniecības neaizsargātas pret satricinājumiem, un šos riskus vēl vairāk saasina tas, ka mājokļu vērtējumi ir pārāk augsti un turpina kāpt. Paredzams, ka nākotnē parāds turpinās mēreni samazināties. Neraugoties uz mājokļu cenu mērenu kritumu, spiediens uz mājokļu tirgu saglabājas, jo īpaši tāpēc, ka jaunu mājokļu būvniecība joprojām ir ievērojami mazāka nekā valdības mērķi. Tajā pašā laikā ar parādu finansētas mājokļa īpašumtiesības joprojām tiek subsidētas ar labvēlīgiem nodokļiem, savukārt politika attiecībā uz privāto īres tirgu var apdraudēt tā attīstību.
- (13) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Nīderlandes vispārējās valdības budžeta bilance samazinājās no deficīta 2,4 % apmērā no IKP 2021. gadā līdz līdzsvarotam budžetam 2022. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds no 52,5 % no IKP 2021. gada beigās samazinājās līdz 51,0 % 2022. gada beigās.

- (14) Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējuši fiskālās politikas pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. No tiem ieņēmumus samazinoši fiskālās politikas pasākumi 2022. gadā bija PVN samazinājums enerģijai un akcīzes nodokļa samazinājums benzīnam un dīzeļdegvielai, savukārt izdevumus palielinoši fiskālās politikas pasākumi – kompensācija par enerģijas rēķiniem novembrī un decembrī un atbalsts mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem, kurām ir lieli rēķini par enerģiju. Šo pasākumu izmaksas daļēji kompensēja jauni nodokļi par enerģijas ražotāju un piegādātāju negaidītu papildu peļņu, proti, solidaritātes iemaksa 33 % apmērā, piemērojot Padomes Regulu (ES) 2022/1854⁷. Komisija lēš, ka minēto pasākumu neto budžeta izmaksas 2022. gadā atbildīs 0,6 % no IKP. Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējušas arī budžeta izmaksas, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu no Ukrainas pārvietotajām personām un kas tiek lēstas 0,1 % apmērā no IKP 2022. gadā. Tajā pašā laikā ar Covid-19 krīzi saistītu pagaidu ārkārtas pasākumu aplēstās izmaksas samazinājās no 1,8 % 2021. gadā līdz 0,3 % no IKP 2022. gadā.
- (15) Padome 2021. gada 18. jūnijā ieteica Nīderlandei⁸ 2022. gadā īstenot atbalstošu fiskālo nostāju, kas ietver stimulējošo iedarbību, kuru nodrošina mehānisms, un saglabāt valsts finansētās investīcijas.

⁷ Padomes Regula (ES) 2022/1854 (2022. gada 6. oktobris) par ārkārtas intervenci augsto enerģijas cenu problēmas risināšanai (OV L 261 I, 7.10.2022., 1. lpp.).

⁸ Padomes Ieteikums (2021. gada 18. jūnijs), ar ko sniedz Padomes atzinumu par Nīderlandes 2021. gada stabilitātes programmu (OV C 304, 29.7.2021., 88. lpp.).

- (16) Komisijas aplēses liecina, ka fiskālā nostāja ⁹ 2022. gadā, proti, –0,5 % no IKP, bija atbalstoša, kā ieteikusi Padome. Nīderlande atbilstoši Padomes ieteikumam turpināja atbalstīt atveseļošanu ar investīcijām, ko finansē no mehānisma. No mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansētie izdevumi 2022. gadā sasniedza 0,2 % no IKP (0,2 % no IKP 2021. gadā). Valsts finansētām investīcijām fiskālajā nostājā bija bremsējoša ietekme ¹⁰, kas atbilst 0,1 procentpunktiem no IKP. Tādējādi Nīderlande nesaglabāja valsts finansētās investīcijas, kā ieteikts Padomes ieteikumā. Tajā pašā laikā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugumam (atskaitot jaunus ieņēmumu pasākumus) bija ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju 0,4 procentpunktu apmērā no IKP. Tāpēc Nīderlande ir pietiekami kontrolējusi valsts finansēto kārtējo izdevumu pieaugumu.
- (17) 2023. gada stabilitātes programmas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs par 2023. gadu un turpmāko periodu atbilst Komisijas 2023. gada pavasara prognozei. Valdība prognozē, ka reālais IKP 2023. gadā pieaugs par 1,6 % un 2024. gadā – par 1,4 %. Savukārt Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2023. gadā pieaugs nedaudz vairāk, proti, par 1,8 %, un 2024. gadā – nedaudz mazāk, proti, par 1,2 %. Tas galvenokārt skaidrojams ar nelielām atšķirībām iekšzemes pieprasījuma prognozēs abos gados.

⁹ Fiskālā nostāja tiek mērīta, vadoties pēc izmaiņām primārajos izdevumos (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus), neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus, taču ietverot no mehānisma un citu Savienības fondu neatmaksājama atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, kas attiecināmi uz vidēja termiņa potenciālo izaugsmi. Sīkāku informāciju sk. fiskālās statistikas tabulu 1. izcēlumā.

¹⁰ Citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem bija ekspansīva ietekme, kas atbilst 0,2 procentpunktiem no IKP.

(18) Valdība savā 2023. gada stabilitātes programmā plāno, ka vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies līdz 3,0 % no IKP 2023. gadā. Palielinājums 2023. gadā galvenokārt atspoguļo enerģētikas paketes izmaksas, procentu izdevumu pieaugumu, papildu izdevumu plānus, kas saistīti ar sabiedrības problēmām, piemēram, zaļo pārkārtošanos, izglītību un mājokļu piedāvājumu. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu ir sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP samazināsies no 49,3 % 2022. gada beigās līdz 48,4 % 2023. gada beigās. Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi valdības budžeta deficīts 2023. gadā būs 2,1 % no IKP. Tas ir mazāks nekā 2023. gada stabilitātes programmā prognozētais deficīts, galvenokārt tāpēc, ka valdības budžeta bilances rezultātu dati par 2022. gadu izrādījās labāki nekā paredzēts 2023. gada stabilitātes programmā. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē ir plānota augstāka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP, proti, 49,3 % 2023. gada beigās. Atšķirība ir saistīta ar to, ka 2022. gada rezultāti izrādījās augstāki nekā prognozēts 2023. gada stabilitātes programmā, jo 2022. gadā bija augsta atlikumu un plūsmu korekcija.

(19) Sagaidāms, ka vispārējās valdības bilanci 2023. gadā joprojām ietekmēs fiskāli pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Tie ir no 2022. gada pagarinātie pasākumi, konkrēti, akcīzes nodokļa samazināšana benzīnam un dīzeļdegvielai un atbalsts mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem, kā arī jauni pasākumi, tādi kā elektroenerģijas un gāzes cenu griesti un atbalsta shēma energoietilpīgiem MVU. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē atbalsta pasākumu neto budžeta izmaksas tiek prognozētas 1,1 % apmērā no IKP 2023. gadā ¹¹. Vairākums pasākumu 2023. gadā nešķiet vērsti uz visneaizsargātākajām mājsaimniecībām vai uzņēmumiem, un tajos nav iestrādāts cenas signāls, kas rosinātu samazināt enerģijas patēriņu un palielināt energoefektivitāti. Rezultātā Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek lēsts, ka mērķtiecīgo atbalsta pasākumu summa, kas jāņem vērā novērtējumā par atbilstību Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam ¹², veidos 0,5 % no IKP 2023. gadā (salīdzinājumā ar 0,1 % no IKP 2022. gadā). Tiek prognozēts, ka budžeta izmaksas no Ukrainas pārvietoto personu pagaidu aizsardzībai saglabāsies stabilas salīdzinājumā ar 2022. gadu.

¹¹ Šis skaitlis atspoguļo šo pasākumu gada budžeta izmaksu līmeni, ietverot kārtējos ieņēmumus un izdevumus, kā arī – attiecīgā gadījumā – kapitālizdevumu pasākumus.

¹² Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Nīderlandes valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Nīderlandes 2022. gada stabilitātes programmu (OV C 334, 1.9.2022., 154. lpp.).

(20) Savā 2022. gada 12. jūlija ieteikumā Padome ieteica Nīderlandei rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās politikas nostājai ¹³, ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret enerģijas cenu kāpumu visneaizsargātākajām māsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Nīderlandei vajadzētu būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Nīderlandei tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus.

¹³ Pamatojoties uz Komisijas 2023. gada pavasara prognozi, tiek lēsts, ka Nīderlandes potenciālās izlaides vidēja termiņa (10 gadu vidējais) pieaugums, ko izmanto fiskālās nostājas mērīšanai, nominālā izteiksmē būs 7,9 %.

(21) Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi fiskālā nostāja 2023. gadā, ņemot vērā augsto inflāciju, būs ekspansīva (-1,1 % no IKP). Fiskālā nostāja 2022. gadā būs bijusi ekspansīva (-0,5 % no IKP). Prognozēts, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā būs ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,9 % no IKP. Tas ietver pieaugumu par 0,4 % no IKP to mērķtiecīgo pasākumu izmaksās, kas paredzēti pret energocenu kāpumu visneaizsargāto mājsaimniecību un uzņēmumu atbalstam. Tādējādi valsts finansēto neto primāro kārtējo izdevumu ekspansīvā ietekme tikai daļēji ir saistīta ar mērķtiecīgo atbalstu mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kas ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu, un cilvēkiem, kuri bēg no Ukrainas. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) ekspansīvo pieaugumu veicina arī nemērķtiecīgi enerģētikas pasākumi, pastāvīgs publiskā sektora algu un sociālo pabalstu pieaugums un lielāki izdevumi veselības aprūpei. Prognozētais valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums kopumā neatbilst Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam. No mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansētie izdevumi 2023. gadā sasniedza 0,2 % no IKP, savukārt valsts finansētajām investīcijām uz fiskālo nostāju bija neitrāla ietekme 0,0 procentpunktu apmērā. Tāpēc Nīderlande plāno finansēt papildu investīcijas, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus, un paredzams, ka tiks saglabātas valsts finansētās investīcijas¹⁴. Tā plāno finansēt publiskās investīcijas, kas sekmē zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, tādās no mehānisma un citiem Savienības fondiem daļēji finansētās jomās kā investīcijas atkrastes vējparkos un to attīstības stimulēšana, ūdeņraža izmantošanas veicināšana un studentu digitālās prasmes uzlabošana.

¹⁴ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs ekspansīva ietekme -0,2 procentpunktu apmērā no IKP.

- (22) Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu paredzams, ka vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies, 2024. gadā sasniedzot 2,6 % no IKP. Samazinājums 2024. gadā galvenokārt atspoguļo enerģētikas pasākumu pakāpenisku izbeigšanu. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP palielināsies, 2024. gada beigās sasniedzot 48,7 %. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 1,7 % apmērā no IKP. Tas ir mazāks nekā 2023. gada stabilitātes programmā prognozētais deficīts, galvenokārt bāzes efekta dēļ, ko rada zemāka prognozētā deficīta attiecība pret IKP 2023. gadā. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēta līdzīga vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP, proti, 48,8 % 2024. gada beigās.
- (23) 2023. gada stabilitātes programmā ir paredzēts 2024. gadā pakāpeniski izbeigt visus enerģētikas atbalsta pasākumus. Komisija arī pieņem, ka 2024. gadā enerģētikas atbalsta pasākumi tiks pilnībā izbeigti. Tam pamatā ir pieņēmums, ka enerģijas cenas nepalielināsies no jauna.

- (24) Regula (EK) Nr. 1466/97 aicina katru gadu uzlabot strukturālo budžeta bilanci vidēja termiņa budžeta mērķa virzienā, par kritēriju nosakot 0,5 % no IKP ¹⁵. Ņemot vērā fiskālās ilgtspējas apsvērumus, saskaņā ar Komisijas aplēsēm būtu atbilstīgi 2024. gadā uzlabot strukturālo bilanci vismaz par 0,3 % no IKP. Lai nodrošinātu šādu uzlabojumu un saskaņā ar Komisijas metodoloģiju, neto valsts finansēto primāro izdevumu ¹⁶ pieaugumam 2024. gadā nevajadzētu pārsniegt 3,5 %, kā atspoguļots šajā ieteikumā. Tajā pašā laikā atlikušie enerģētikas atbalsta pasākumi (ko Komisija pašlaik lēš 1,1 % apmērā no IKP 2023. gadā) būtu pakāpeniski jāizbeidz, ja enerģijas tirgus attīstība to ļauj un sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem, un saistītie ietaupījumi būtu jāizmanto, lai samazinātu valdības budžeta deficītu. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm, tas radītu neto primāro izdevumu pieaugumu, kas ir zem 2024. gadam ieteiktā maksimālā pieauguma tempa. Tomēr saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi neto valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums 2023. gadā neatbilst Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam. Ja tas apstiprināsies, būtu atbilstīgi 2024. gadā samazināt neto primāro izdevumu pieaugumu.
- (25) Pieņemot, ka politika netiks mainīta, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka neto valsts finansētie primārie izdevumi 2024. gadā pieaugs par 1,7 %, kas ir zem ieteiktā pieauguma tempa. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzētā korekcija atbilst ietaupījumiem, ko rada pakāpeniska enerģētikas atbalsta pasākumu pilnīga izbeigšana.

¹⁵ Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. pantā arī prasīts veikt korekciju vairāk nekā 0,5 % apmērā no IKP tām dalībvalstīm, kuru valsts parāds pārsniedz 60 % no IKP vai kurās ir izteiktāki parāda atmaksājamības riski.

¹⁶ Neto primāros izdevumus definē kā valsts finansētos izdevumus, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un izņemot procentu izdevumus un cikliskā bezdarba izdevumus.

- (26) Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu sagaidāms, ka valdības investīcijas palielināsies no 3,4 % no IKP 2023. gadā līdz 3,5 % no IKP 2024. gadā. Lielākas investīcijas atspoguļo lielākas valsts finansētās investīcijas un investīcijas, ko finansē Savienība, konkrēti, izmantojot mehānismu. 2023. gada stabilitātes programmā ir minētas reformas un investīcijas, kas, paredzams, veicinās fiskālo ilgtspēju un ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. Minētās reformas un investīcijas ietver reformas un investīcijas izglītības, pētniecības un izstrādes, darba tirgus un zaļās un digitālās pārkārtošanās jomā, kas arī ir daļa no atveseļošanas un noturības plāna.
- (27) 2023. gada stabilitātes programmā ir izklāstīta vidēja termiņa fiskālā virzība līdz 2027. gadam. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības budžeta deficīts palielināsies līdz 2,8 % no IKP 2026. gadā un līdz 3,2 % 2027. gadā. Tādējādi tiek plānots, ka vispārējās valdības budžeta deficīts līdz 2026. gadam saglabāsies zem 3 % no IKP un 2027. gadā palielināsies virs 3 % no IKP. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP samazināsies no 48,7 % 2024. gada beigās līdz 52,7 % 2027. gada beigās.

(28) Straujš mājokļu cenu pieaugums pēdējos gados ir izraisījis to, ka tirgū mājokļi ir novērtēti par augstu. Tomēr, finanšu nosacījumiem kļūstot stingrākiem, 2022. gada vidū mājokļu tirgus sasniedza pagrieziena punktu un mājokļu cenas sāka kristies, reaģējot uz hipotekāro kredītu procentu likmju pieaugumu. Hipotekāro kredītu parāds attiecībā pret IKP Nīderlandē, vērtējot pēc starptautiskiem standartiem, joprojām ir augsts. Tas ir tādēļ, ka ir salīdzinoši augsts aizdevumu sliekšnis (aizdevuma attiecība pret vērtību) un hipotekāro kredītu maksājumiem ir ievērojami nodokļu atvieglojumi. Lai gan nodokļa atskaitāmība par hipotekāro kredītu procentiem pakāpeniski tiek samazināta, tā joprojām ir augsta. Tā rezultātā izveidojušās lielās mājsaimniecību parādsaistības padara mājsaimniecības neaizsargātas pret ekonomikas satricinājumiem, un tas ir īpaši aktuāli šobrīd, kad ir palielinājušies mājokļu cenu korekciju riski. Tajā pašā laikā privātais īres tirgus ir salīdzinoši mazs, tāpēc ir maz pieejamu un cenas ziņā pieņemamu alternatīvu mājokļa iegādei. Cenas ziņā pieejamu īres mājokļu trūkums apdraud arī darbaspēka mobilitāti. Ja tiktu novērsti šķēršļi, kas pašlaik kavē ieguldījumus, arī ieguldījumus dzīvojamo ēku celtniecībā, valdība varētu sekmīgi īstenot plānus palielināt mājokļu piedāvājumu un tādējādi varētu veicināt ārējo līdzsvarošanu un mājokļu tirgus labāku darbību.

- (29) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu un minētās regulas V pielikuma 2.2. kritēriju, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Lai gan Nīderlandes atveseļošanas un noturības plāns tika pieņemts tikai 2022. gadā, tas jau tiek īstenots. Ātra sarunu turpināšana par darbības nolīgumu palīdzēs īstenot atveseļošanas un noturības plānu un ir nepieciešama, lai iesniegtu pirmo maksājuma pieprasījumu, ko paredzēts izdarīt līdz 2023. gada beigām. Īstenošana pašlaik turpinās, un, ņemot vērā salīdzinoši nelielo finanšu piešķirumu, šajā posmā šķiet, ka risks neizmantot līdzekļus ir ierobežots. Notiek *REPowerEU* nodaļas sagatavošana. Jaunās *REPowerEU* nodaļas ātra iekļaušana atveseļošanas un noturības plānā sniegs iespēju finansēt papildu reformas un investīcijas, lai atbalstītu Nīderlandes stratēģiskos mērķus enerģētikas un zaļās pārkārtošanās jomā. Lai nodrošinātu atveseļošanas un noturības plāna, kā arī citas, ārpus minētā plāna tvēruma esošas ekonomikas un nodarbinātības politikas sekmīgu īstenošanu un rezultātā panāktu plašu līdzatbildību par politikas programmu kopumā, joprojām ir svarīgi sistemātiski un efektīvi iesaistīt vietējās un reģionālās iestādes, sociālos partnerus un citas attiecīgās ieinteresētās personas.
- (30) Komisija visus Nīderlandes kohēzijas politikas plānošanas dokumentus apstiprināja 2022. gadā. Kohēzijas politikas programmu ātra īstenošana papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu, tostarp *REPowerEU* nodaļu, ir būtiska zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai, ekonomikas un sociālās noturības palielināšanai un līdzsvarotas teritoriālās attīstības panākšanai Nīderlandē.
- (31) Papildus ekonomiskajām un sociālajām problēmām, kas risinātas atveseļošanas un noturības plānā un kohēzijas politikas programmās, Nīderlande saskaras ar vairākām citām problēmām, kas saistītas ar darba tirgus segmentāciju, darbaspēka un prasmju trūkumu, atkarību no fosilajām degvielām un pārmērīgām slāpekļa nogulsniem.

(32) Elastīgas nodarbinātības (gan darba ņēmēji ar elastīgiem un pagaidu darba līgumiem, gan pašnodarbinātie, kuriem nav darbinieku) īpatsvars Nīderlandes darba tirgū joprojām ir augsts. Tas norāda uz pieaugošu darba tirgus segmentācijas risku, kam ir īpaši kropļojoša ietekme uz darba tirgus perifērijā esošajiem cilvēkiem. Tas var palielināt iespēju nevienlīdzību un negatīvi ietekmēt ražīgumu. Zināma elastība darba tirgū var veicināt ekonomikas pielāgošanās spēju un arī labāk atbilst individuālajām vēlmēm. Tomēr pārmērīga elastīgo nodarbinātības veidu izmantošana var negatīvi ietekmēt darba ņēmējus un ekonomiku kopumā. Piemēram, tiem, kuriem ir elastīgs darba režīms, ir problemātiski piedalīties apmācībā un mūžizglītībā, un tas savukārt samazina ieguldījumus prasmēs. Sadarbībā ar sociālajiem partneriem Nīderlandes valdība plāno novērst atšķirības starp pastāvīgo un elastīgo darba režīmu. Plāni paredz atcelt nulles stundu līgumus un aizstāt pašreizējos tā dēvētos "pēc pieprasījuma" līgumus ar jauna veida līgumiem, kas darba ņēmējiem sniegtu lielāku ienākumu stabilitāti un pagaidu darba aģentūras darbiniekiem – labāku darbavietas drošību. Būs svarīgi šos plānus īstenot strauji, lai nodrošinātu, ka konkrēta darba līguma veida izvēli nosaka ar darbu saistītas vajadzības vai darba ņēmēju vēlmes, vienlaikus uzlabojot nodarbinātību elastīgā darba režīmā un elastīgā darba režīmā nodarbināto cilvēku sociālo stāvokli un samazinot darba tirgus segmentāciju.

(33) Darbaspēka un prasmju trūkums jau bija Nīderlandes darba tirgus iezīme pirms Covid-19 pandēmijas, taču pēc tās ir kļuvis izplatītāks visās nozarēs. Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT), veselības aprūpes, izglītības un tehnisko profesiju nozares saskaras ar strukturālu trūkumu, kas pastāvēja jau pirms Covid-19 pandēmijas un kas, paredzams, turpināsies daļēji demogrāfisko tendenču dēļ. Neraugoties uz augsto vispārējo līdzdalību, Nīderlandē joprojām ir neapgūta un nepietiekami izmantota potenciālo strādnieku, piemēram, migrantu izcelsmes personu un personu, kas strādā nepilna laika darbu, rezerve. Reti kurš nepilna laika darba veicējs izvēlas strādāt vairāk darba stundu. To daļēji var izskaidrot ar augstajām nodokļu robežlikmēm, pienākumiem, kas saistīti ar bērnu vai citu ģimenes locekļu neformālu aprūpi (vai šādu pienākumu iespējamība nākotnē), un/vai ar darba kvalitāti un darba un privātās dzīves līdzsvaru. Lai risinātu darbaspēka un prasmju trūkuma problēmu, būs vajadzīga visaptveroša pieeja, vienlaikus pievēršoties arī konkrētām nozarēm raksturīgām vajadzībām un šķēršļiem un investīcijām, kas veicina produktivitāti. Šajā sakarā varētu apsvērt politikas pasākumu kopumu, kas varētu ietvert: i) vēl vairāk samazināt nodokļa robežlikmi un/vai uzlabot nodokļu robežlikmes pārredzamību privātpersonām; ii) palielināt algas nozarēs, kurās ir strukturāls trūkums, jo īpaši tajās, kurās koncentrējas publiskā un daļēji publiskā sektora darba devēji; iii) sekmēt darba kvalitāti un darba un privātās dzīves līdzsvaru; iv) uzlabot karjeras konsultācijas un v) uzlabot piekļuvi kvalitatīvai un cenas ziņā pieejamai bērnu aprūpei. Turklāt prasmju pilnveides vai pārkvalifikācijas iespēju stiprināšana, īstenojot mērķtiecīgus un pielāgotus pasākumus, kas jo īpaši paredzēti darba tirgus perifērijā esošajiem un neaktīvajiem cilvēkiem, varētu palīdzēt mazināt darbaspēka un prasmju trūkumu un uzlabot sociālos rezultātus.

(34) Lai gan Nīderlande ir ieviesusi pasākumus, lai samazinātu atkarību no Krievijas fosilajām degvielām, nafta un dabasgāze veidoja attiecīgi 38 % un 41 % no Nīderlandes energoresursu struktūras, padarot tās ekonomiku neaizsargātu pret globālajām cenu tendencēm. Nīderlandei ir jāpieliek papildu pūles, lai sasniegtu Savienības 2030. gada atjaunīgās enerģijas mērķrādītājus. Neraugoties uz vērienīgiem mērķiem attiecībā uz atjaunīgās enerģijas jaudas palielināšanu, tās īpatsvars enerģijas galapatēriņā 2021. gadā bija tikai 13,0 %, kas ir mazāk nekā politiski saskaņotais mērķrādītājs Savienības līmenī un 21,8 % Savienības vidējais rādītājs. Tā rezultātā Nīderlande joprojām ir viena no dalībvalstīm ar sliktākajiem rādītājiem atjaunīgās enerģijas īpatsvara ziņā enerģijas bruto galapatēriņā, un atšķirība starp tās 2021. gada īpatsvaru un 2030. gada mērķrādītājiem ir viena no lielākajām. Ir svarīgi paplašināt gan pārvades, gan sadales elektrotīklus, lai paātrinātu gan sauszemes, gan atkrastes atjaunīgās enerģijas infrastruktūras apguvi. Tā kā elektrotīkla pārslodze pakāpeniski pieaug, tīkla operatori bieži vien ir spiesti noraidīt jaunu elektroenerģijas ražotāju un patērētāju pieprasījumus par tīkla pieslēgumu. Tā kā gāzes patēriņš mājokļos veido aptuveni 25 % no kopējā dabasgāzes patēriņa Nīderlandē, ēku fonda energoefektivitātes uzlabojumi (piemēram, nosakot minimālos energosnieguma standartus renovācijas uzsākšanai un stingrāk izpildot energoaudita prasības rūpniecībai) var ievērojami palīdzēt vēl vairāk samazināt oglekļa emisijas un atkarību no fosilajām degvielām. Dabasgāzes patēriņš Nīderlandē laikposmā no 2022. gada augusta līdz 2023. gada martam samazinājās par 29 % salīdzinājumā ar vidējo gāzes patēriņu tajā pašā laikposmā iepriekšējos piecos gados, pārsniedzot samazinājuma mērķrādītāju 15 %, kas noteikts Padomes Regulā (ES) 2022/1369¹⁷. Nīderlande tiek mudināta turpināt centienus uz laiku samazināt gāzes pieprasījumu līdz 2024. gada 31. martam, ievērojot Padomes Regulu (ES) 2023/706¹⁸.

¹⁷ Padomes Regula (ES) 2022/1369 (2022. gada 5. augusts) par koordinētiem gāzes pieprasījuma samazināšanas pasākumiem (OV L 206, 8.8.2022., 1. lpp.).

¹⁸ Padomes Regula (ES) 2023/706 (2023. gada 30. marts), ar ko groza Regulu (ES) 2022/1369 attiecībā uz pieprasījuma samazināšanas perioda pagarināšanu gāzes pieprasījuma samazināšanas pasākumiem un ziņošanas par to īstenošanu un īstenošanas uzraudzības stiprināšanu (OV L 93, 31.3.2023., 1. lpp.).

- (35) Tās negatīvās ietekmes dēļ, ko dabīgajās teritorijās rada pārmērīgas slāpekļa nogulsnes, kuras jo īpaši rada Nīderlandes intensīvās lauksaimniecības nozare, pašlaik Nīderlandē ir bloķēta atļauju izsniegšana noteiktiem projektiem, kuri rada slāpekļa emisijas, jo īpaši būvniecības projektiem. Nīderlandes valdība veic pasākumus, lai samazinātu slāpekļa nogulsnes, jo īpaši izmantojot integrētas teritoriju programmas provinču līmenī. Ir vajadzīgs papildu atbalsts, lai lauksaimniecību padarītu ilgtspējīgāku, vienlaikus nodrošinot konkurētspēju, piemēram, atbalsts, lai samazinātu lauksaimniecības dzīvnieku skaitu, pārietu uz aprites un/vai bioloģisko lauksaimniecību, palielinātu digitalizāciju un inovāciju.
- (36) Darbaspēka un prasmju trūkums nozarēs un profesijās, kas ir svarīgas zaļās pārkārtošanās īstenošanai, tostarp neto nulles emisiju tehnoloģiju ražošanā, ieviešanā un uzturēšanā, rada šķēršļus pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku. Lai mazinātu prasmju nepietiekamību un veicinātu darba ņēmēju iekļautību un pārorientēšanu, būtiskas ir kvalitatīvas izglītības un mācību sistēmas, kas reaģē uz mainīgajām darba tirgus vajadzībām, un mērķtiecīgi profesionālās pilnveides un pārkvalifikācijas pasākumi. Lai atraisītu neizmantoto darbaspēka potenciālu, minētajiem pasākumiem ir jābūt pieejamiem, jo īpaši privātpersonām un tajās nozarēs un reģionos, kurus visvairāk skar zaļā pārkārtošanās. Nīderlandē 2022. gadā tika ziņots par darbaspēka trūkumu 108 profesijās, kurās zaļās pārkārtošanās īstenošanai vajadzīgas īpašas prasmes vai zināšanas, tostarp vides aizsardzības speciālistiem, izolētājiem un inženieriem.
- (37) Padome ir izskatījusi 2023. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas veikto novērtējumu, un tās atzinums ¹⁹ ir atspoguļots 1. ieteikumā.

¹⁹ Atbilstīgi Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktam.

- (38) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm ieteica rīkoties, tostarp, izmantojot atvēršanas un noturības plānus, lai
- i) 2023. gadā saglabātu parāda atmaksājamību un atturētos no kopējā pieprasījuma visaptverošas stimulēšanas, veidotu labāk mērķorientētus fiskālos pasākumus augsto enerģijas cenu ietekmes mazināšanai un apsvērtu piemērotus veidus, kā samazināt atbalstu, mazinoties enerģijas cenu radītajam spiedienam; ii) uzturētu augstu publisko investīciju līmeni un veicinātu privātās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās atbalstam;
 - iii) atbalstītu algu attīstību tādā veidā, lai mazinātu pirktspējas zudumu, vienlaikus ierobežojot otrreizējo ietekmi uz inflāciju, turpinātu uzlabot aktīva darba tirgus politiku un novērstu prasmju trūkumu; iv) uzlabotu uzņēmējdarbības vidi un nodrošinātu, ka enerģijas atbalsts uzņēmumiem ir izmaksu ziņā efektīvs, īslaicīgs un orientēts uz dzīvotspējīgiem uzņēmumiem un ka tas saglabā stimulus zaļās pārkārtošanās realizēšanai; un v) saglabātu makrofinansiālo stabilitāti un uzraudzītu riskus, vienlaikus turpinot darbu pie banku savienības izveides pabeigšanas. 1., 2., 3. un 4. ieteikuma īstenošana Nīderlandei palīdzēs īstenot 2023. gada ieteikumā par eurozonu izklāstīto pirmo, otro, trešo, ceturto un piekto ieteikumu.
- (39) Padome ir izskatījusi 2023. gada valsts reformu programmu un 2023. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas sagatavoto padziļināto pārskatu un novērtējumu. Padomes ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti
1. ieteikumā. 1. ieteikumā minētā politika palīdz novērst neaizsargātību, kas saistīta ar lielu privātā sektora parādu, un neaizsargātību, kas saistīta ar lielu tekošā konta pārpalikumu. 2. un 4. ieteikums palīdz īstenot 1. ieteikumu, ciktāl tas attiecas uz lielākiem ieguldījumiem.
 1. ieteikumā minētā politika palīdz gan novērst nelīdzsvarotību, gan īstenot 2023. gada ieteikumā par eurozonu izklāstīto ieteikumu atbilstoši 38. apsvērumam,

AR ŠO IESAKA Nīderlandei 2023. un 2024. gadā rīkoties šādi.

1. Cik drīz vien iespējams, 2023. un 2024. gadā izbeigt spēkā esošos ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus, saistītos ietaupījumus izmantojot valdības budžeta deficīta samazināšanai. Ja atkal pieaugošu enerģijas cenu dēļ ir nepieciešami jauni atbalsta pasākumi vai ja esošie pasākumi ir jāturpina, nodrošināt, ka šādi atbalsta pasākumi ir orientēti uz neaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieņemami un ka tie saglabā stimulus enerģijas taupīšanai.

Nodrošināt piesardzīgu fiskālo politiku, jo īpaši, ierobežojot valsts finansēto neto primāro izdevumu nominālo pieaugumu 2024. gadā līdz ne vairāk kā 3,5 %²⁰.

Saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt mehānisma dotāciju un citu Savienības fondu efektīvu apguvi, jo īpaši, lai veicinātu zaļo un digitālo pārkārtošanos.

Laikposmā pēc 2024. gada turpināt īstenot vidēja termiņa fiskālo stratēģiju pakāpeniskai un ilgtspējīgai konsolidācijai apvienojumā ar tādām investīcijām un reformām, kas veicina lielāku ilgtspējīgu izaugsmi, lai panāktu piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli.

Samazināt mājsaimniecību stimulus aizņemties un izkropļojumus mājokļu tirgū. Veicināt mājokļu pieejamību un pieņemamas mājokļu cenas privātajā īres tirgū. Likvidēt šķēršļus, kas kavē investīcijas, tostarp investīcijas dzīvojamo ēku celtniecībā.

2. Turpināt atveseļošanas un noturības plāna stabilu īstenošanu un ātri pabeigt *REPowerEU* nodaļu, lai nekavējoties sāktu tās īstenošanu. Turpināt kohēzijas politikas programmu ātru īstenošanu ciešā papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu.

²⁰ Tiek lēsts, ka tas atbilstu ikgadējam strukturālās budžeta bilances uzlabojumam vismaz 0,3 % apmērā no IKP 2024. gadā, kā aprakstīts 24. apsvērumā.

3. Samazināt stimulus izmantot elastīgus vai pagaidu līgumus. Ņemot vērā nozaru specifiskās vajadzības, risināt strukturālo darbaspēka un prasmju trūkumu, arī izmantojot nepietiekami iesaistītā darbaspēka potenciālu un stiprinot prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas, jo īpaši darba tirgus perifērijā esošajiem un neaktīvajiem cilvēkiem.
4. Samazināt atkarību no fosilajām degvielām, paātrinot atjaunīgo energoresursu apguvi, uzlabojot pamatnosacījumus, lai palielinātu investīcijas elektroenerģijas pārvades un sadales tīklu paplašināšanā, un paplašinot un paātrinot energoefektivitātes pasākumus nolūkā mazināt enerģijas patēriņu, jo īpaši apbūvētajā vidē. Veicināt pāreju uz ilgtspējīgu lauksaimniecību. Pastiprināt politikas centienus, kuru mērķis ir nodrošināt un apgūt zaļās pārkārtošanās procesam vajadzīgās prasmes un kompetences.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*
